

יוצא לאור לפרשת בהעלותך הי' תהא שנת פלאות אראנו
(מספר 38)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
הי' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ ורב פעלים
ר' יונה בן הרה"ח הרה"ת ר' מאיר ע"ה
אבצן

מקושר בלו"נ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח
ומסור ונתון להוראותיו פעולותיו וענייניו הק'
עסק במסירה ונתינה בשליחות הק'
בתרגום הדפסת והפצת תורת כ"ק אדמו"ר מה"מ
ותורת רבותינו נשיאנו
וספרים בענייני משיח וגאולה בכל קצווי תבל
ע"י "ועד שיחות באנגלית" שניהלו למעלה מארבעים שנה

פירסם באמצעות מערכת טלפונית

וה"רשת" שיעורי לימוד יומיים

בספר התניא וברמב"ם בהתאם לתקנה הק'

פעל במרץ ובהצלחה בשידוכי בני ובנות ישראל
והביא להקמת מאות בתים בישראל

עסק בעזר גשמי ורוחני מתוך אהבת ישראל
וקיבל את כאו"א בסבר פנים יפות

זכה להקים דור ישרים מבורך בנים ובנות
עוסקים בתורה ובמצוות ומקושרים לנשיא דורנו

נפטר במיטב שנותיו ביום רביעי פ' בא

ג' שבט שנת ה'תשע"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

DEDICATED BY

ENLIGHTENMENT FOR THE BLIND, INC.

Rabbi Yosef Yitzchok שיחי' Shagalov

Los Angeles, California

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פ' בהעלותך

- א. צורת גביעי וקני המנורה 3
ציור המנורה בגוף כ"ק הרמב"ם: (א) הגביעים - פיהם (רחב)
למטה ושוליהן (קצרין) למעלה; (ב) קני המנורה נמשכים ועולים
באלכסון (ולא כחצי קצת)
צילום דציור המנורה בכ"ק דהרמב"ם 11

הוספה / בשורת הגאולה

- ב. משיחות ש"פ בהעלותך, י"ט סיון ה'תנש"א 12
דורנו זה - הדור האחרון של הגלות, נעשה הדור הראשון של
הגאולה ומעלה כל הדורות שלפני זה; כבר סיימו גם "לצחצח
הכפתורים"; "עמדו הכן כולכם" לקבל פני משיח

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משיגח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בענייני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

בהעלותך

צורת גביעי וקני המנורה

„כללותה האיך היתה” – „ידיעת מנין הגביעים כו' ומקומותם כו'” – אבל לא „שתדע ממנו תבנית הגביע בדקדוק”.

[שלכן הוא מצייר את הגביעים ב„תבנית משולש”, אע”פ שכוס אלכסנדריית אינה כמשולש ממש – כמובן בפשטות שאין עושים שוליים של כוס חדים ממש (כי באופן זה אי אפשר להעמיד את הכוס) – אלא הם רק „צרים” (ובפרט) לגבי הרוחב של „פיהם”],

אבל אי”ז טעם לצייר אותם בהיפוך (השוליים – למעלה ופיהן – למטה); [ובפרט שהרמב”ם הי’ דייקן בכל ענין ובכל פרט – אינו מסתבר כלל, שהרמב”ם יצייר את הגביעים באופן הפוך (ובכל גביע) – עשרים ושניים פעמים!]

ב. לכן נראה לומר כפשטות הדבר, שהרמב”ם צייר את הגביעים באופן זה:

(7) כמפורש בפיה”מ שם לפניו (ושם: ואם תרצה אמור . . שנתתך מלמעלה מעט כו’).

(8) ראה פסחים (סד, א): ולא היו לבויכין שוליים כו’.

(9) וראה רלב”ג עה”ת פרשתנו: שוליהם לצד יציאתו מקנה המנורה, וכן מוכח בחזקוני ובבכור שור עה”ת תרומה, שהגביעים היו מתמלאים מן השמן כשהנר מתמלא יותר מדאי. וראה לקמן סעיף ה והערה 26.

(10) וצע”ק בפ”י ר’ אברהם בן הרמב”ם (לונדון תשי”ח) תרומה שם (בערבית) – עם תרגום: בדמיון הכוס רחב מלמעלה וקצר מלמטה, דמשמע קצת כמפורשים שבהערה

א. בענין ציור הגביעים (דהמנורה) אמרו חז”ל: „למה הן דומין כמין כוסות אלכסנדריים”. ומפרש הרמב”ם (בפירוש המשניות שלו) שהכוונה לכוס אשר „שולים שלו צרים” – וכן פוסק הרמב”ם להלכה (בספר היד): „הגביעים דומין לכוסות אלכסנדריאה שפיהן רחב ושוליהן קצר”.

ומצינו בזה דבר תמוה: ישנו הציור של המנורה שהרמב”ם צייר בגוף כתב יד קדשו (בפירוש המשניות שלו), ושם הוא מצייר את הגביעים באופן הפוך – חלק הרחב של הגביע („פיהן”) לצד התחתון של המנורה וחלק הצר („שוליהן”) למעלה, היינו – ציור של כוס (של אלכסנדריאה) הפוך!

ואע”פ שהרמב”ם עצמו כותב שבציור זה אינו בא להראות אלא

משיחות ש”פ מסור”מ, ש”פ דברים ואדר”ח אלול תשמ”ב. נדפס בלקו”ש חכ”א ע’ 164 ואילך. תרגום מאידית.

(1) מנחות כה, ב. ברייתא דמלאכת המשכן פרק י”ד.

(2) מנחות ספ”ג. אבל ברש”י מנחות שם (וכן בפ”י עה”ת תרומה כה, לא) פ”י באו”א. וראה ס’ הוכרון לפרש”י תרומה שם.

(3) כ”ה הלשון בהעתיקת קאפה (וכן שאר העתקות ל’ הרמב”ם בפיה”מ דלקמן הן מהעתיקה זו ובפיה”מ לפנינו הוא בשינוי לשון אבל בתוכן דומה).

(4) הלי’ בית הבחירה פ”ג ה”ט.

(5) צילום ממנו נדפס בפיה”מ הוצאת קאפה.

ולתועלת המעיינים – נדפס לקמן ע’ 48.

(6) בפיה”מ שם.

לעילוי נשמת

ר’ יהודה ב”ר צבי הירש ע”ה סטראל
נפטר בש”ק פ’ נצבים, ז”ך אלול ה’תשס”ה
וזוגתו מרת טשארנא גיטל בת ר’ יעקב ע”ה סטראל
נפטרה בליל ה’ טבת ה’תשס”ו

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע”י בנם

הו”ח ר’ שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

לעילוי נשמת

ר’ גדלי’ חנוך ב”ר פינחס ע”ה סניידער
נפטר ביום כ”ד אדר שני ה’תשל”ח
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת חנה בת רייזל תחי’ סניידער
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע”י חתנם ובתם

הו”ח ר’ שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

ובפרט שהרועה¹ אהרן הכהן שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו . . ע"י ה"קול קורא" שלו ד"לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה"², וההכרזה³ שצריכים רק "לצחצח את הכפתורים", ולאחרי' – ההודעה שכבר סיימו גם את זה, וצריך להיות רק "עמדו הכן כולכם"⁴ ללכת לקבל פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

ג. תירוץ הנ"ל, מבאר את הרמב"ם – אבל עדיין קשה: מאיזה טעם היו גביעי המנורה הפוכים, שפיהם למטה? ובפרט שמצינו שקרשי המשכן היו צריכים להיות "עומדים דרך גדילתן"¹³ דוקא – "התחתון למטה והעליון למעלה"¹⁴ ומוזה למדים¹⁵ כלל ש"כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן" – א"כ למה יהיו הגביעים בהיפך מ"דרך גדילתן"?

ויש לומר, שהדבר יובן ע"פ מה שמצינו בנוגע לכללות ענין המנורה ענין שהוא מעין ודוגמת הנ"ל:

ע"ד אור המנורה אמרו חז"ל¹⁶: "לא לאורה אני צריך . . עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל" – אור המנורה לא הי' כדי להאיר את המקום בו עמדה (המשכן והמקדש), ואדרבא – שם "אינו צריך לאורה", אלא היא היתה "עדות . . לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל".

ומהאי טעמא¹⁷ חלונות בית המקדש נעשו באופן הפכי מחלונות סתם – אלא "שקופים אטומים"¹⁸ – "שקופים

כי לדעתו כן היתה קביעותם במנורה (או מצד הקבלה ממלמד למלמד מדור לדור¹⁹, או) מפני שכן מצא במדחז"ל שלא הגיע לידינו [ע"ד שמצינו בכמה מקומות ברמב"ם (ובראשונים אחרים) ענינים שמקורם במדרש (וכיו"ב) שלא הגיע לידינו].

ואינו מביא את זה בספר היד²⁰ – כמו שאינו מביא בספרו את הציורים שבפיה"מ שלו (אע"פ שבמילא לא נמצאים בספרו גם כמה פרטים הנראים בהציוור).

וי"ל כמה טעמים בזה. ומהם: א) מלכתחילה לא הי' זה (הציורים) בתכנית ספרו משנה תורה. ב) ע"פ הידוע²¹ עד כמה הרמב"ם ממעט בתכלית להביא בספרו דברים שאינם מפורשים בש"ס וכיו"ב. ג) כמה מהפרטים האלה, לדעתו, אינם לעיכובא כלל. ועוד טעמים.

ויש להאריך בכל זה וביותר. ואכ"מ²².

הקודמת. ויש לומר שתיבות אלו קאי על צורת כוס זה (אלכסנדרית) בכלל, אבל לא נחית לפרש אם במנורה היו כתבנית כוס העומדת ביושר או הפוכה – דבזה מובן דס"ל כאביו. – ראה לקמן בפנים ס"ח בפ"י הראב"ם בזה.

11) עדמש"כ בהקדמת פיה"מ (ד"ה וכאשר מת יהושע) דאין שייך ספק מהו פרי עץ הדר כיון שנלקח בכל שנה.
11*) הערה לאחור זמן: שוב נתפרסם כת"י דס' היד, ושם בהל' ביהב"ח פ"ג סה"י (איתא, וזו היא צורתה²³, ויש ציור המנורה (כמו בפיה"מ) – וגם שם הגביעים מצויירים פיהם למטה ושוליהם למעלה (כציור המנורה שבגוף כ"ק הרמב"ם). וכן הקנים עולים באלכסון (ראה לקמן סעיף ח).
12) ראה די מלאכי כללי הרמב"ם אות כ' וד'.
12*) הערה לאחור זמן: העירוני שבכת"י של

ס' היד יש כמה ציורים (אלא שנשמטו על ידי המדפיסים). והם (שנמצאו ע"צ) – בהל' ביהב"ח עצמו (נוסף על ציור המנורה, כנ"ל הערה *11): פ"ב ה"ט. שם הי"ב. פ"ד ה"ח. פ"ה הי"ח. וכן הל' ס"ח פ"ח ה"א-ב. הל' כלי המקדש פ"ט ה"ט.
13) סוכה מה, ב.
14) רש"י שם ד"ה דרך גדילתן.
15) סוכה שם. וראה הנסמן בגליוני הש"ס (להר"י ענגל) שם.
16) מנחות פו, ב.
17) מנחות שם. וראה גם ויק"ר פל"א, ז.
18) תנחומא (תצוה ו). בהעלותך ב.
18) מ"א ו, ד.

הוספה בשורת הגאולה

כו.

ובכל זה קומט צו נאָכמער הדגשה בדורות האחרונים, בעקבתא ועקבתא דעקבתא דמשיחא ובפרט בדורנו זה, דער דור האחרון פון גלות . . דוקא דער עקב שברגל, דער דור הכי אחרון, האָט דעם כח צו זיין „עולה מאליי“ און אויפהויבן די אַלע דורות שלפני זה, דורך דעם וואָס דער דור האחרון פון גלות ווערט דער דור הראשון פון גאולה – די גאולה פאַר אַלע אידן במשך כל הדורות!

ובפרט אז הרועה¹ אהרן הכהן שבדורנו – כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו . . דורך זיינע „קול קורא” פון „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה”², און די הכרזה³ אַז מ’דאַרף נאָר „צופוצן די קנעפלעך”, און דערנאָך – די הודעה אַז מ’האָט שוין דאָס אויך פאַרענדדיקט, און עס דאַרף נאָר זיין „עמדו הכן כולכם”⁴ צו גיין מקבל זיין פני משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחות ש”פ בהעלותך, י”ט סיון תנש”א)

- 1) שכן נקרא אהרן במקרא מפורש „שלשת הרועים” (זכר’ יא, ה. וראה תענית ט, סע”א).
- 2) נדפסו באגרות קודש שלו ח”ה ע’ ססא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח”ו ע’ תל ואילך.
- 3) ראה שיהת שמח”ת תרפ”ט.
- 4) ראה אגרות קודש אדמו”ר מהוריי”צ ח”ד ע’ רעט. „היום יום” טו טבת. ובכ”מ.

ובכל זה מתוספת הדגשה יתירה בדורות האחרונים, בעקבתא ועקבתא דעקבתא דמשיחא ובפרט בדורנו זה, הדור האחרון של הגלות . . דוקא העקב שברגל, הדור הכי אחרון, יש בכחו להיות „עולה מאליי” ולהעלות את כל הדורות שלפני זה, עי”ז שהדור האחרון דהגלות נעשה הדור הראשון דהגאולה – הגאולה לכל בני” במשך כל הדורות!

לקוטי

בהעלותך

שיחות

מבחוץ¹⁹ ואטומים מבפנים”¹⁹ (רחבים בחוץ וצרים בפנים), כפי שהמפרשים מבארים זאת²⁰:

חלון בנוי באופן, שפתיחתו רחבה יותר מבפנים מאשר בחוץ, כדי שהאור שמבחוץ יתפשט גם בה, „צדין” דהחדר; אבל חלונות בית המקדש היו בהיפך – „קצר מבפנים ומרחיב והולך לצד חוץ כדי שתהא אורה יוצא מהיכל שתאיר לעולם”²¹, כי תפקידו של אור המנורה הוא – „עדות הוא לכל באי עולם כו”.

ד. על דרך זה אפשר לבאר בנוגע להגביעים:

הבחייה²² מבאר את הרמז שבגביעי המנורה: גביע הוא „כלי שיש לו בית קיבול והוא משקה ומרוה”, וזהו רמז על ה„גלגלים שהם מקבלים כחות העליונים ומשפיעים כח בעולם השפל”.

הבחייה²² מבאר את הרמז שבגביעי המנורה: גביע הוא „כלי שיש לו בית קיבול והוא משקה ומרוה”, וזהו רמז על ה„גלגלים שהם מקבלים כחות העליונים ומשפיעים כח בעולם השפל”.

ה. עפ”ז יובן הטעם שהגביעים

שההדגשה בזה היא – ההשפעה²³ מהעליון להשפל, „משקה ומרוה”.

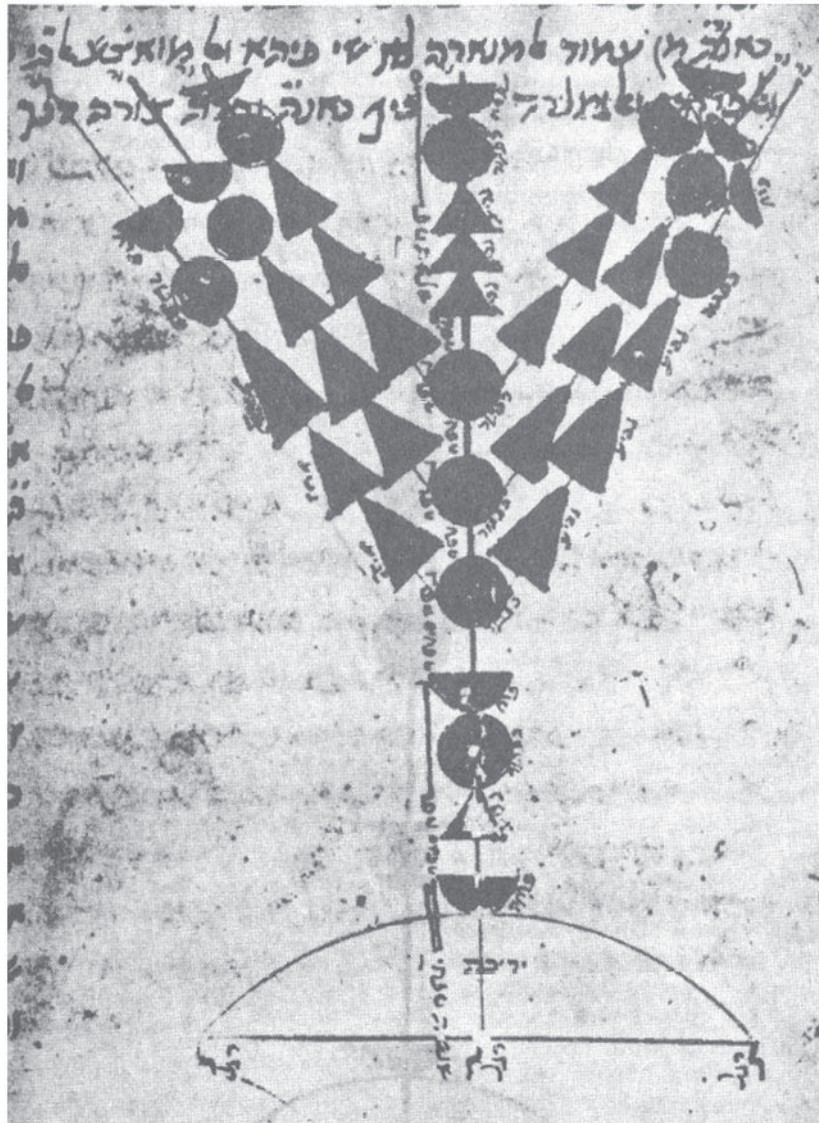
התפקיד (העיקרי) של כוס אינו בזה שהוא כלי קיבול²⁴

447 (וש”ו) בנוגע לב’ הענינים שב„דלת” ומהו העיקר.

25) ראה מקץ (מד, ב”ה) „גביע הכסף . . אשר ישתה אדוני בו”. וראה ערכי הכינויים (לבעל סה”ד) מע’ גביע.

– בכ”מ מבואר (ראה ס’ הליקוטים (ממאמרי כו’ דהצ”צ) מע’ גביע. וש”ו) שגביעים הם גדולים מכוס ובהם מביאים היין, והגביע מוזגין לתוך הכוס (וא”כ הוא דלא כפשוטו של מקרא הנ”ל).

אבל גם עפ”ז הרי ענינו של הגביע הוא שממנו מוזגין („משקה ומרוה”) לתוך הכוס (ולא כחבית וכיו”ב שבה אוצרין יין). וראה ס’ הליקוטים שם (מאוה”ת מקץ שמא, ב. וראה ד”ה גביע הכסף לאדהא”מ): שהגביע הוא ביסוד ז”א אשר הוא מקור המשפיע לבחי’ הכוס שהוא המלי’, כמו שהגביע שופכים להכוס. ושם (מאוה”ת במדבר ע’ איתפה) מפורש כן בנוגע לגביעי המנורה.

צילום ציור המנורה שבגוף כתב יד קודש הרמב"ם

במנורה הם באופן שפיהן למטה ושוליהן למעלה:

כשגביעים משמשים (באופן זמני) לשם ה"קבול", בשעה ש,אומר קידוש על הכוס" מצבם הוא שפיהן למעלה ושוליהן למטה (שאו הם מחזיקים בתוכם את המשקה)²⁶;

אבל מאחר שהגביעים שבמנורה הם לרמז על הענין ד"משקה ומרוה" - הרי, אדרבה: מצבם הוא להיפך פיו למטה ושוליו למעלה (שהופכים את הכוס כדי שהמשקה ישפך ממנו).

ועד"ז בעניננו: מאחר שאור המנורה צריך להאיר את "באי עולם" שהם (ברוחניות) למטה מהמקדש [או כלשון הבחיי הנ"ל: ומשפיעים בעולם השפל], לכן, מצבם של הגביעים שבמנורה הוא פיהם למטה ושוליהם למעלה (ע"ד שחלונות המקדש הם "שקופים אטומים", היפך מחלונות הבית).

ו. ע"פ הנ"ל אפשר להסביר גם בעבודת האדם את הרמז והלימוד שהגביעים היו "פיהן רחב ושוליהן קצר" דוקא:

כיון שהגביעים מרמזים על הענין ד"משקה ומרוה", מובן, שלזה דרוש "פה רחב".

כשבאים להשפיע על יהודי שני, או (בכללות יותר -) להתעסק עם העבודה דלעשות לו ית' דירה בתחתונים ("עדות הוא לכל באי עולם") - זה

צריך להיעשות עם הרחבות הכי גדולה, עד למעלה ממדידה והגבלה. - לכן הוא צריך (לקבל) למלא את עצמו עם הכחות הכי גדולים, פיו (שדרכו הוא מקבל לתוכו הוא) רחב.

כאשר מדובר בנוגע לעצמו כשהוא אחז עדיין בתחילת העבודה, או אפילו לאחר מכן אבל (מאיוה סיבה שתהי) עבודתו היא מוגבלת²⁷ - אז מצבו הוא: פיו למעלה,

אבל כשמגיעים להעבודה עם יהודי שני, ובפרט - להעבודה דלעשות את העולם לדירה לו ית' - ההכרח לדעת, שבוה צריך להיות למעלה מהגבלות, שאז נעשה הרחב - כלפי (המקבל ממנו - ה)מטה.

[ע"ד משנת במק"א בארוכה²⁸ בענין החילוק שבין תרומת האדנים (ותרומת השקלים) לתרומת המשכן;

תרומת האדנים (והשקלים) היתה מוגבלת לדבר מסויים (כסף ומחצית השקל), משא"כ תרומת המשכן היתה כלולה מכל סוגי הבריאה - דומם צומח וחי (ובצירוף "איש . . ידבנו לבו"²⁹ - מדבר) -

כי תרומת האדנים (והשקלים) מרמזת על (הנחת האדנים ו)התחלת עבודתו של יהודי, שעבודת תמידים (היא) כסדרם, עבודה מסודרת -

27 בערך ה"רחב" ובל"ג שבהעבודה עם הזולת, כי סו"ס גם בהעבודה עם עצמו צ"ל בכל מאדך. וראה הערה 30.

28 לקו"ש ח"א ע' 113 ואילך (ובהערה 51 שם).

29 תרומה כה, ב.

26 כמ"ש בחזקוני ובככור שור שבהערה 9. וראה הערה 24.

נעשה, כמובן, כדי להראות ולבטא את השליטה והממשלה של רומי על היהודים ר"ל, עד שחקקו שם בכ"מ את התיבות "יודעא קאפטא" ("יהודה (יהודים) שבויים"). והיו זמנים, שבהם היו מכריחים יהודים לבוא להשער, שיראו את הכתוב ורשום שם, בכדי להשפילם וכו' וכו'.

נמצא, שזה שמציירים את קני המנורה כחצאי קשת (כמו שהם מצויירים על שער טיטוס) צריך להביא לזעקת שבר - נוסף וג"ז עיקר שזהו היפך רש"י והרמב"ם וכו' - גם מפני שזה נותן הסכם מסויים וכו' ור"ל להציור שעל שער טיטוס, שנעשה כדי לצער יהודים ולהשפילם!

תמורת זה שציור המנורה צריך להזכיר ליהודי ולעוררו שתפקידו הוא

(47) ישע"י מב, ו. שם מט, ו.
(48) להעיר מיל"ש מלכים (רמו קפה): מנורה . . כנגד שבעים אומות שכל זמן שהנרות דולקות היו מתכבשים.
(49) דכל מעשי משה נצחיים (ראה סוטה ט, א. צפע"ג עה"ת ריש פרשתנו. ועוד).
(50) תוד"ה אחד פסחים קיד, ב. וראה יומא ה, ב.

שער טיטוס) - למה לצייר עתה המנורה בצורת מנורות שלמה, ולא כמנורת משה, לזכור"ע הוא העיקר!
וראה גם לקו"ש חכו"ע 201.

מתחילים ממודה אני והולכים מדרגא א' לשני' וכו'.

משא"כ תרומת המשכן מרמזת על כללות העבודה דלעשות לו מקדש ושכנתי בתוכם - דירה בתחתונים, שבוה אין שום הגבלות³⁰, היא כוללת את כל עניני העולם].

ז. וזהו הרמז בהענין שאע"פ ש"כל המצות" צריך לעשות, "דרך גדילתן" דוקא - כמובא לגבי (ונלמד מ)לולב ומיניו³¹ - אעפ"כ הגביעים שבהמנורה הם היפך מ"דרך גדילתן";

כל מצוה³² ובפרט לולב ומיניו הם בדוגמת כל סדר ההשתלשלות - זה צריך להיות בכללות ב"סדר" וב"השתלשלות", "דרך גדילתן";

ולכן סדר הקיום של מצוה³² הוא באופן של "דרך גדילתן".

גם הגביעים עצמם "שוליהם קצר ופיהם רחב" - אבל כשהם נעשים חלק מהמנורה (מקשה) והענין שלהם במנורה הוא להשקות ולהרוות לשפל, להאיר בחוץ - הרי זה קשור עם שינוי בטבעו ורגילותו - הוא צריך לצאת מ"עצמו"; ובמילא (חלונות ביתו הם באופן ד"שקופים אטומים", והגביעים פיהם למטה ושוליהם למעלה - היפך "דרך גדילתן",

(30) וראה אה"ת פרשתנו (ע' א'שנא) דתרומת המשכן (דפ' תרומה) הו"ע בכל מאדך.
(31) להעיר ש"מצוה" אותיות "הוי" (בחילוף י"ה באתב"ש) - לקו"ת ויקרא ב, א. ועוד. - וכל מצוה כלולה מכל המצוות (המשך תרס"ו ע' סח. ע' תקכב. ובכ"מ).
(32) וכן קרשי המשכן, שהם כותל המפסיק בין המשכן וה"חוץ" (עולם).

והגבלה.

* * *

ה. ישנו עוד פרט בהציור הנ"ל דהמנורה שבגוף כתב יד הרמב"ם, השונה מבציורים הרגילים של המנורה - ששת קני המנורה נמשכים (מהקנה האמצעי) לצד מעלה בקו ישר באלכסון, דלא כבציורי המנורה הרגילים, שהם נמשכים בחצאי קשת.

ואע"פ שבנוגע לפרט זה, אולי הי' מקום לומר בדוחק הכי גדול, שהרמב"ם צייר כן "להקל על הציור" - אבל מפורש בפירוש ר' אברהם בן הרמב"ם³³, שה"ששה קנים . . נמשכים מגופה של מנורה לצד ראשה ביושר כמו שצייר אותה אבא מרי ז"ל, לא בעיגול כמו שצייר אותה זולתו".

וכן איתא גם בפירוש רש"י על התורה³⁴ שששת הקנים, "באלכסון נמשכים ועולין".

נמצא, שציורי המנורה הרגילים אינם כדעת רש"י ולא כמו שצייר אותם הרמב"ם!

ט. בעל המשנת חסידים בספרו "מעשה חושב"ם³⁵ (על מלאכת המשכן) כותב בפשטות שששת הקנים, נמשכין בעיגול".

והוא מבאר, שאע"פ שמפ"י רש"י³⁴ מוכח ש"לא היו בעיגול" - אבל

(33) תרומה כה, לב.

(34) תרומה שם.

(35) פ"ז.

הרמב"ם בחבורו³⁶ לא הזכיר תיבת אלכסון אלא כתב³⁷ ונמשכים ועולים, והוא מביא ממ"ש בעל, חכמת המשכן³⁸, שמוזה, נראה. . שהיו עולים הקנים כמעט בעיגול; והמעשה חשוב מסיים: "והכי מסתברא דבהכי הם דומים לגלגלי הרקיע"³⁹ כו' שכנגדם הם השבעה⁴⁰ נרות".

אבל לפענ"ד: מאחר שהמעשה חשוב כותב בפירוש, שיסודו ללמוד ש"נמשכין בעיגול" הוא מסתימת לשון הרמב"ם בחיבורו ("לא הזכיר תיבת אלכסון"), שמוזה, נראה. . שהיו עולים. . כמעט בעיגול" [והכי מסתברא כו"] -

אך לאחר שנתגלה גוף כתי"ק של הרמב"ם בציור המנורה⁴⁰ ועדותו של בן הרמב"ם בזה [ובהדגשה שזה שאביו צייר "ביושר" הוא ככוונה מפורשת - דוקא כך ו"לא בעיגול כו"] - בטל היסוד ובטל הבניין.

(42) ריש הל' מכירת חמץ (נדפסו לאחרי הל' פסח - בהוצאת קה"ת תקס"ב). וראה גם בשו"ע חיו"ד שלו סקפ"ט סי"ג סקמ"ג.

(43) בנית רענן (לבעל מג"א) ר"פ בהעלותך מפרש מ"ש בספרי זוטא (והובא ביל"ש) ר"פ בהעלותך "שהן חוזרין חלילה כמין עטרה" - "שהקנים בעצמן היו עגולה כמין עטרה". אבל מסיים שפי' זה "דחוק" [ושם לפנ"ו: הלשון משמע דס"ל שהקנה האמצעי ה' באמצע וששה קנים מקיפין אותו סביב כמין עטרה. וא"כ ה"ו פ"י שלישי. וראה בזה בתו"ש מילואים לכרך כב ע' לב*].

(* ושם, שזוהי גם כוונת הראב"ע (תצוה כז, כא. וכן בפ"י הקצר תרומה כה, לז) אשר ששה הנרות היו כחצאי עיגול, והיינו שהקנים הקיפו קנה האמצעי כמין עטרה. אבל תמוה, כי בספרי זוטא סתם "חוזרין חלילה כמין עטרה", שמשמעו, מקיפים אותו סביב (מכל הצדדים), ולא "כחצי עיגול", ואולי הכוונה

ועד"ו מוסדות החינוך וכיו"ב המציירים על "גליונותיהם" וניירות המכתבים שלהם וכיו"ב את ציור המנורה, ומציירים את קני המנורה כמו חצאי קשת -

הרי מאחר שמטרת הציור היא לשמש כזכר להמנורה שבמשכן ובמקדש - כדאי וביותר שיטנו את הציור ויצייירו את הקנים באלכסון⁴⁴.

יא. ובוה מתוסף עוד ענין:

הציור הרגיל של המנורה (שששת הקנים הם כחצאי קשת) הוא ע"פ השערה חיקוי מציור המנורה שלא יהודים ציירו ברומי, ועל "שער הנצחון" של טיטוס ימ"ש⁴⁵;

כשטיטוס הרשע החריב את ביהמ"ק, הוא ציוה לקחת את כלי המקדש ולהביאם לרומי; ו"לכבודו" של הרשע בנו ברומי "שער נצחון" הנושא את שמו: שער טיטוס. על שער זה ציירו את נשיאת כלי המקדש השבויים ובתוכם את המנורה - ובציור זה דהמנורה על

(44) ועפ"ו מקום לומר שגם החנוכיות (לימי חנוכה) כדאי לעשות קניהן באלכסון. - ובלאה"כ צ"ל שאין בזה חשש איסור ד, מנורה תבנית מנורה" (ע"ז מג, סע"א. רמב"ם הל' ביהמ"ב פ"ז ה"י. שו"ע יו"ד סו"ס קמ"א), כי משנים מספר הקנים (ראה ע"ז ורמב"ם ושו"ע שם), ולמה לשנות בגוף צורת המנורה שקני' היו ביושר ולא כחצי עיגול.

(45) כהערת הר"י קאפח בפיה"מ דהרמב"ם שהו"ל. וכן בתו"ש שם.

שהקיפו רק מלפנים - כדוגמת חצי גורן עגולה בסנהדרין. וכמדומה שישנם עטרות המקיפות הראש רק מלפנים.

(46) כמו שהעירו כו"כ - שאין בה רגלים וכו', אף שבמנחות (כה, ב) מפורש שהיו בה רגלים.

- י"א אשר המנורות שנשבו ע"י טיטוס היו מהעשר מנורות שעשה שלמה (ראה יוסיפון פצ"ה - הוצאת הומינר). אבל [נוסף לזה שמסתבר לומר שהמנורות דשלמה לא היו בבית שני*, הרי גם אם נאמר שצורת המנורה שעל שער טיטוס היא ע"פ צורת מנורות דשלמה] בפשטות, נ"ל שמנורות שלמה נעשו כצורת מנורת משה**, כי [נוסף שכן מפורש בפ"י רש"י עה"ת תרומה (כה, ט), הנה גם ע"ד ההלכה מסתבר לומר כן, כי:] א) למה ישנה ויחדש צורה אחרת?! ב) מפורש (ברייתא דמלאכת המשכן פ"י, וראה ירושלמי שקלים פ"ו ה"ג. תוספתא מנחות פ"א, ו) שגם מנורות שלמה היו כשרים לעבודה (וכן מוכח במנחות צה, ב: מצינו מנורה בצפון); ולפרש"י (ד"ה על כולן מנחות צט, א)*** - לדיעה אחת (מנחות שם. וכן ברייתא דמלאכת המשכן, ירושלמי שקלים ותוספתא מנחות שם) היתה הדלקת המנורה (לפעמים) רק בשל שלמה. וכן סתם במדרש הגדול תרומה כה, כג***.

ובכל אופן: גם את"ל דמנורות שלמה לא היו כצורת מנורת משה (וע"פ זה ציירו המנורה שעל

(* ראה ר"ה כד, ב (וש"נ) בזמן החשמונאים. אבל ראה תוס' ר"ד ליומא (נא, ב) בנוגע לשולחנות שנעשה שלמה. אלא שגם הוא מסיים שמסתבר שלא היו בבית שני. ע"ש.

** וכן מוכח במדרש הגדול תרומה (כה, כג) שהוצרך לשלול שאין בעשיית שולחנות (ומנורות) דשלמה משום. "לא תוסיף עליו" (ואתחנן יג, א), כי "כך היתה בידם מסורת מפי משה. . יהו בו עשר שולחנות עשר מנורות. . הכל בכתב מאת ה'".

ועד"ז הוא בבחי' פרשתנו (כה, י).

*** בנוגע לשולחנות דשלמה, שמזה מובן גם בנוגע למנורות שלמה.